บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบัน ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 8 เหตุสุดวิสัยได้มีการนำมาใช้ร่วมเพื่อ ประกอบกับความรับผิดทางละเมิดซึ่งได้บัญญัติไว้ใน มาตรา 420 ถึงมาตรา 437 นั้นการนำมาปรับ ใช้เป็นข้อต่อสู้ในคดีน้อยมาก นับตั้งแต่ได้มีการประกาศใช้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของ ไทยตั้งแต่ ปี พ.ศ.2468 เป็นต้นมา จึงอาจทำให้เข้าใจว่ามาตรา 8 ที่บัญญัติไว้เป็นบทบัญญัติที่ไม่มี ประโยชน์หรือมีประโยชน์น้อยมาก นับตั้งแต่ได้มีการประกาศใช้ประมวลกฎหมายแพ่งและ พาณิชย์ของไทยตั้งแต่ ปี 2468 เป็นต้นมา จึงอาจทำให้เข้าใจว่ามาตรา 8 ที่บัญญัติไว้เป็นบทบัญญัติ ที่ไม่มีประโยชน์แต่มีการแก้ปัญหาเหล่านั้น ได้ก็ต้องมีการเรียนรู้สาเหตุที่ก่อให้เกิดคำว่าเหตุสุดวิสัย ในกฎหมายว่ามีที่มาอย่างไร วิวัฒนาการในเชิงประวัติสาสตร์และสภาพปัจจุบันที่มีการใช้และ ตีกวามกฎหมายในบ้านเมืองอย่างไร การศึกษามุ่งเพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ เพื่อให้มีการปรับใช้กฎหมายและอธิบายเหตุสุดวิสัยได้อย่างถูกต้องเป็นไปตามเจตนารมณ์ของการบัญญัติกฎหมาย การศึกษาจะมุ่งเน้นการนำเรื่องเหตุสุดวิสัยตามมาตรา 8 เพื่อมาปรับใช้กับกฎหมายลักษณะความ รับผิดทางละเมิดทั้ง 3 ลักษณะที่มีการบัญญัติไว้คือ ลักษณะของความรับผิดจากการกระทำของ ตนแอง ลักษณะความรับผิดจากการกระทำของบุกคลอื่น และลักษณะความรับผิดในความเสียหายที่ เกิดจากทรัพย์

วิวัฒนาการของหลักกฎหมายเกี่ยวกับเหตุสุดวิสัยเป็นการทำความเข้าใจถึงลักษณะของ การปรับใช้เหตุสุดวิสัยในแต่ละช่วงเวลาที่สภาพบ้านเมืองเปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลา เป็นปัจจัยที่ กำหนดรูปแบบของการปรับตัวและการปรับใช้ต้องสอดคล้องกับสภาพเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเพื่อให้ เกิดความยุติธรรมแก่สังคม ลักษณะของการปรับตัวในการใช้กฎหมายจึงมีความน่าสนใจ อันเป็น ประโยชน์ในการศึกษาเหตุสุดวิสัยเพราะเปรียบเสมือนว่ากฎหมายเป็นสิ่งที่มีชีวิตการปรับตัวของ เหตุสุดวิสัยเพื่อให้หลักกฎหมายที่ใช้อยู่นั้น ยังมีประโยชน์จึงทำให้กฎหมายนั้นมีชีวิตยืนยาวต่อไป

การศึกษาประวัติศาสตร์ของเหตุสุดวิสัยเพื่อให้รู้ถึงวิวัฒนาการและที่มาของกฎหมาย การเปลี่ยนแปลงในบทบัญญัติของเหตุสุดวิสัยในช่วงยุคสมัยต่าง ๆ การนำเหตุสุดวิสัยมาปรับใช้ กฎหมายโดยสาล และการศึกษาเชิงเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มประเทศที่มีการใช้ประมวลกฎหมายกับ กลุ่มประเทศที่กฎหมายจารีตประเพณี เพื่อให้ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในแต่ละระบบและที่มา ของเหตุสุดวิสัยว่ามีที่มาอย่างไร ลักษณะของการปรับใช้กฎหมายโดยสาลต่างประเทศนำมาศึกษา เป็นแนวทาง การปรับใช้กฎหมายกับข้อเท็จจริงที่ทำให้เกิดความเป็นธรรมต่อคู่ความในการศึกษา กฎหมายต่างประเทศเพื่อนำมาเปรียบกับการปรับใช้กฎหมายโดยสาลไทยว่ามีความแตกต่างกันหรือ เหมือนกัน การที่นำเหตุสุดวิสัยมาปรับใช้ให้เกิดความยุติธรรมและเป็นธรรมต่อสังคมอันจะนำ ความสงบร่มเย็นมาสู่ประเทศ

การศึกษาประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 8 เรื่องของเหตุสุดวิสัยเพื่อนำมาปรับ ใช้กับความรับผิดทางละเมิดได้อย่างถูกต้องและเป็นธรรม อันประกอบด้วยลักษณะความรับผิด 3 ลักษณะคือ ลักษณะความรับผิดทางละเมิดจากการกระทำของตนเอง ลักษณะความรับผิดทางละเมิดจากการกระทำของตนเอง ลักษณะความรับผิดทางละเมิดจากการกระทำของบุคคลอื่น ลักษณะของความรับผิดทางละเมิดที่เกิดจากทรัพย์การกำหนด ลักษณะของความรับผิดเพื่อให้ง่ายต่อการศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับเหตุสุดวิสัย

การนำคดีที่เกิดขึ้นในสังคมและที่ได้มีการตัดสินโดยศาลยุติธรรม อันถือว่าเป็นการนำเอา เหตุสุดวิสัยมาปรับใช้กับข้อเท็จจริงโดยศาล ในลักษณะความรับผิดในทางละเมิดของศาลไทยและ ศาลต่างประเทศว่ามีการกำหนดหลักเกณฑ์อย่างไร ในคดีความที่เป็นลักษณะของความรับผิดทาง ละเมิดทั้ง 3 ลักษณะการศึกษามีทั้งกรณีที่ศาลมีการพิจารณาข้อเท็จจริงว่าในลักษณะใดที่ศาลถือว่า เป็นเหตุสุดวิสัย อันจะเป็นบรรทัดฐานของการปรับใช้กฎหมาย เหตุสุดวิสัยตามที่ได้มีการบัญญัติไว้ ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทยในบรรพ 1 หลักทั่วไป มาตรา 8 ยังขาดความชัดเจน ถึงหลักที่มาและวิวัฒนาการว่ามีการเริ่มต้นเป็นมาอย่างไร ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันจากความเข้าใจ ว่าในการจัดทำร่างประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทยได้นำเอาประมวลกฎหมายแพ่งญี่ปุ่น มาเป็นต้นแบบ และในการจัดทำร่างกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทยได้นำเอาประมวลแพ่งเยอรมันมาใช้ เป็นต้นแบบการจัดทำจึงเกิดความเคลือบแกรงสงสัยได้ว่าเหตุสุดวิสัยมีแหล่งกำเนิดมาจากที่ใด เพราะรูปแบบของการบัญญัติประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทยมีลักษณะที่แตกต่างจาก การจัดทำร่างประมวลกฎหมายโดยทั่วไป คือ นักกฎหมายชาวต่างประเทสเป็นผู้จัดทำต้นร่างเป็น ภาษาอังกฤษก่อนแล้วจึงมีการแปลเป็นภาษาไทย เนื่องจากได้รับอิทธิพลจากการเมืองนอกประเทส ประกอบกับนักกฎหมายไทยที่มีความรู้ความสามรถยังมีจำนวนน้อย ดังนั้นในการจัดทำร่าง ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทยจึงได้มีการจัดทำร่างโดยนักกฎหมายที่เป็นชาว

ต่าง ประเทศในยุคนั้นและนับตั้งแต่นั้นมาเหตุสุดวิสัยจึงได้ปรากฏในบทบัญญัติของกฎหมาย สมัยใหม่ของไทย

เมื่อมีการบัญญัติประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 8 เหตุสุดวิสัยได้มีการมาปรับใช้กับการรับผิดทางละเมิด ตามมาตรา 420 ถึงมาตรา 437 เพื่อเป็นข้ออ้างของจำเลยในการรับผิด หรือรับเว้นความผิดเพื่อไม่ต้องชดใช้ค่าสินใหมทดแทนจากความเสียหายที่เกิดขึ้นจากคดีความที่มี การนำเข้าสู่การพิจารณาของสาลนั้นมีจำนวนน้อย สาเหตุที่มีการนำเหตุสุดวิสัยมาใช้อ้างจำนวน น้อยอาจมาจากปัญหาต่างกันได้แก่ การใช้ลักษณะของเหตุสุดวิสัย และความหมายของเหตุสุดวิสัย ที่ยังขาดความชัดเจนและคลุมเครือ เจตนารมณ์ของการบัญญัติกฎหมายความรับผิดทางละเมิด เป็นต้น จึงจำเป็นต้องมีการสึกษากฎหมายที่เป็นแหล่งที่มาของวิวัฒนาการของเหตุสุดวิสัยตั้งแต่ อดีตจนถึงปัจจุบันของไทย เพื่อจะได้เข้าใจถึงวัตถุประสงค์ของเหตุสุดวิสัยโดยการสึกษาค้นคว้า จะเปรียบเทียบระบบกฎหมายที่มีการบัญญัติไว้เป็นลายลักษณ์อักษร (Civil law) ได้แก่ประเทศ ฝรั่งเสส เยอรมันและญี่ปุ่น กับระบบกฎหมายที่ใช้หลักกฎหมายจารีตประเพณี (Common law) ได้แก่ ประเทศอังกฤษ สหรัฐอเมริกา เพื่อนำเหตุสุดวิสัยที่ได้มีการบัญญัติอยู่ในประมวลกฎหมาย แพ่งของต่างประเทศ และการปรับใช้กฎหมายมาศึกษาการเปรียบเทียบกับเหตุสุดวิสัยของไทย

จากการศึกษาจากแหล่งข้อมูลที่เกิดจากการพิจารณาตัดสินคดีในศาลของไทย ค่อนข้างจะ มีน้อยและจำนวนคดีที่นำมาสู่การพิจารณาของศาลที่ไม่มากนั้น อาจจะมีสาเหตุมาจากขาดความ ชัดเจน มีคดีหรือลักษณะของข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นครบทั้ง 3 ลักษณะของความรับผิดทางละเมิดการ ขาดแหล่งข้อมูลศึกษาจึงต้องมีการนำเอาประวัติศาสตร์มาใช้อธิบายเพื่อให้เกิดความเข้าใจ ทั้งการ นำคดีที่เกิดขึ้นในต่างประเทศมาเป็นคดีตัวอย่างในการศึกษาเพื่อแสวงหาหลักกฎหมาย การที่จะนำ คดีที่เกิดขึ้นในต่างประเทศมาเป็นคดีอย่างในการศึกษาเพื่อแสวงหาหลักกฎหมาย ในการที่จะให้ ได้มาซึ่งกฎเกณฑ์ที่เกิดจากวิวัฒนาการโดยศาลและคำจำกัดความ ในการพิจารณาว่าเหตุการณ์หรือ ลักษณะการกระทำที่เป็นละเมิดอันมีสาเหตุมาจากเหตุสุดวิสัยมีลักษณะอย่างไร เพื่อนำมาเป็น บรรทัดฐาน ในการปรับใช้เหตุสุดวิสัย และการตีความกฎหมายให้ไปในทิศทางเดียวกัน อันจะก่อ ให้เกิดความสม่ำเสมอและสอดคล้องกับข้อเท็จจริงที่จะเกิดความเป็นธรรมต่อคู่ความในคดีและเกิด ความสะดวกในการใช้กฎหมายโดยศาล

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- 2.1 เพื่อศึกษาถึงความเป็นมาในการบัญญัติเรื่องเหตุสุดวิสัยในทางแพ่ง
- 2.2 เพื่อศึกษาหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเหตุสุดวิสัยในทางแพ่ง
- 2.3 เพื่อวิเคราะห์ปัญหาหลักความรับผิดในทางละเมิดกรณีเหตุสุดวิสัยในทางแพ่ง

3. สมมติฐานของการศึกษา

ความรับผิดทางละเมิดกรณีเหตุสุดวิสัยในทางแพ่งของประเทศไทยมีความเปลี่ยนแปลง ตลอดเวลาปัญหาการตีความกฎหมายคำว่าเหตุสุดวิสัยยังมีความไม่ชัดเจนจึงต้องหาหลักเกณฑ์ วิธีการเพื่อบังคับใช้กฎหมายในเรื่องดังกล่าวตลอดนำหลักกฎหมายต่างประเทศมาศึกษาเพื่อเป็น แนวทางการแก้ปัญหา

4. ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษามีขอบเขตอยู่ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 8 ของไทยในเชิง ประวัติศาสตร์ การศึกษาด้านวิวัฒนาการ การใช้และการตีความของศาลไทย โดยนำคดีที่เกิดขึ้นมา ศึกษาเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดทั้ง 3 ลักษณะที่มีการบัญญัติไว้ในประมวล กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420 ถึงมาตรา 437 การศึกษาเพื่อให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับคำว่า เหตุสุดวิสัยและนำมาอธิบายในการปรับใช้กับความรับผิดทางละเมิดได้อย่างถูกต้อง รวมทั้งการ นำเอาหลักกฎหมายต่างประเทศ

5. วิธีดำเนินการศึกษา

ศึกษาวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยทำการค้นคว้าและวิเคราะห์กฎหมายที่ เกี่ยวข้องของไทย และต่างประเทศ รวมทั้งแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

- 6.1 ทำให้ทราบถึงความเป็นมาในการบัญญัติเรื่องเหตุสุดวิสัยในทางแพ่ง
- 6.2 ทำให้ทราบเพื่อศึกษาหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเหตุสุดวิสัย ในทางแพ่ง
- 6.3 ทำให้ทราบผลการวิเคราะห์ปัญหาหลักความรับผิดในทางละเมิดกรณีเหตุสุดวิสัย ในทางแพ่ง